

Muistio taloudellisten vaikutusten arviointia varten

Rekisteriviranomaisen olisi tarkastettava sairaala sekä vaativaa sosiaalihuoltoa tuottava palveluyksikkö ennen rekisteriin merkitsemistä ellei kyseisessä yksikössä ole käytössä sosiaali- ja terveyspalveluiden laatuohjelma (SHQS), ISO 9001 -järjestelmän tai muun vastaavan mukaisesti sertifioitua laadunhallintajärjestelmää.

Julkisia pakollisen ennakkotarkastuksen tai sertifiointin piiriin tulevia sairaaloita ja terveyskeskusten vuodeosastoja oli vuonna 2016 yhteensä 255 yksikköä. Lisäksi sairaala- tai kotisairaaloiminnaksi luokiteltavaa toimintaa on noin 140 yksityisessä palveluyksikössä. Yksityisiä vaativia sosiaalihuollon yksiköitä on arvioitu olevan noin 350 ja julkisia yksiköitä noin 180.

Lupa- ja valvontaviranomainen on voimassa olevan lainsäädännön nojalla tarkastanut edellä mainitut yksityiset vaativan sosiaalihuollon yksiköt. Kunnan terveyslautakunnan alainen viranomainen taas on ennakkotarkastanut kaikki yksityisen terveydenhuollon lainsäädännön piirissä olevat yksiköt. Tältä osin vaatimus ennakkotarkastuksesta tai sertifikaatin olemassaolosta ei aiheuta näille osapuolille lisäkustannuksia olemassa olevien yksiköiden osalta. Ehdotetulla menettelyllä ei ole myöskään vaikutusta kuntien tarkastusvelvollisuuksien poistumisesta saataviin kustannussäästöihin. Lupa- ja valvontaviranomaisille menettely on kustannusneutraali, sikäli kuin ennakkotarkastuksesta perittävät maksut vastaisivat tarkastuksesta syntyviä kustannuksia.

Mainittujen olemassa olevien julkisten yksiköiden rekisteröiminen tulee vaatimaan joko sertifioidun laadunhallintajärjestelmän olemassaolon tai ennakkotarkastuksen suorittamisen, sillä ennakkotarkastusta ei voimassa olevan lainsäädännön nojalla ole vaadittu. Nykyisten yksityisten ympärivuorokautisten sosiaalipalvelujen toimintayksikköjen tarkastuskustannuksilla arvioituna julkisten sairaalayksiköiden ja vaativan sosiaalihuollon yksiköiden tarkastusmaksut tulevat olemaan yhteensä noin 540 000 euroa. Tämän lisäksi yksiköille koituu kustannuksia tarkastusten aikana tarkastuksiin osallistuvien henkilöstönsä kuuluvien henkilöiden työtuntien osalta. Mikäli oletetaan arvioinnin vaativan kahdeksan työtunnin panostuksen yksikön johtavassa asemassa toimivalta henkilöltä, jonka yksikkötyötunnin kustannus on 80 euroa, muodostuu tästä tarkastettavien yksiköiden kustannuksiksi yhteensä noin 280 000 euroa. Tämä yhteensä 820 000 euron kustannus on julkisille yksiköille tarkastusvaatimuksesta muodostuva uusi kustannus. Arviossa ei ole kuitenkaan huomioitu, että joillakin julkisillakin yksiköillä saattaa olla käytössään sertifioitu laadunhallintajärjestelmä, jolloin näistä yksiköistä ei muodostu kustannuksia tarkastuksen osalta ja tämä alentaa siten muodostuvaa kokonaiskustannusta.

Yksityisten palveluntuottajien kustannukset vaativan sosiaalihuollon uusista toimiyksiköistä säilyisivät nykyisen kaltaisina, jos palveluntuottajalla ei ole käytössä sertifioitua laatuohjelmaa, ja rekisteriin merkitseminen vaatisi näin ennakkotarkastuksen. Julkisten ja yksityisten palveluntuottajien sairaalayksiköiden osalta sekä julkisten palveluntuottajien vaativan sosiaalihuollon yksiköiden osalta esitetty menettely aiheuttaa uusia kustannuksia joko ennakkotarkastuksen tai sertifiointimenettelyn muodossa. Uusien menettelyjen mukaisia tarkastusmaksuja ei ole arviointivaiheessa vahvistettu, mutta esimerkiksi vuonna 2017 ympärivuorokautisten sosiaalipalvelujen tarkastusmaksu on ollut 1 250 euroa, jonka lisäksi on huomioitava palveluntuottajan tarkastukseen käyttämät resurssit. Jos palveluntuottajalla on käytössään sertifioitu laadunhallintajärjestelmä, uuden yksikön tarkastuksesta syntyvät kustannukset (tarkastusmaksu sekä tarkastettavan yksikön tarkastukseen käytettävät resurssit) korvautuvat laatuohjelman käynnistämisen ja toteuttamisen sekä laatuohjelman sertifiointin ja siihen liittyvien hallinnollisten toimien kustannuksilla.

Laadunhallintajärjestelmien kustannuksista ei ole käytettävissä valtakunnallista koottua tietoa eikä vertailutietoa. Kustannukset ovat riippuvaisia organisaation koosta, ja kustannukset painottuvat järjestelmän elinkaaren alkupäähän. On arvioitu, että laadunhallintajärjestelmän täytäntöönpano vaatisi 1 000 työntekijän organisaatiossa yhden henkilön kokoaikaisen työpanoksen yhden vuoden ajan, jonka jälkeen laadunhallintajärjestelmän koordinointi vaatisi yhden henkilön osa-aikaisen työpanoksen. Käyttöönotto- ja ylläpitovaihe voi vaatia myös muita henkilöstöresursseja tukemaan toteutusta. Lisäksi sertifiointiauditoinnista on maksettava tyypillisen kolmen vuoden sertifiointikauden aikana organisaation koosta riippuva summa, joka vaihtelee muutamista tuhansista muutamaan kymmeneen tuhanteen euroon. Näin ollen sertifiointimenettely vaatii enemmän aikaa ja sen välittömien kustannusten voidaan olettaa muodostuvan suuremmiksi, vaikka tarkkoja arvioita ei voida esittää. palveluntuottajan sertifioitu laatujärjestelmä koskee oletettavasti sen useita toimipisteitä, joten palveluntuottajan sertifiointin avulla saavuttama rekisteröintimenettelyyn liittyvä kustannussäästö riippuu asetettavasta tarkastusmaksusta ja sertifioidujen uusien toimipisteiden määrästä. Laadunhallintajärjestelmän käyttöönoton ja sen sertifiointin kannattavuus riippuu kuitenkin myös esimerkiksi sen mahdollisesti aikaansaamista prosessihyödyistä sekä erilaisista sidosryhmävaikutuksista. Täten sertifiointimenettelyn valitsevan palveluntuottajan voi olettaa olevan kokonaisliiketaloudellisesta näkökulmasta tältä osin vähintään yhtä hyvässä asemassa tarkastusmenettelyn valinneiden toimijoiden kanssa.

Ehdotetun menettelyn kustannukset julkisille taloudelle muodostuvat maakunnille arvioiduista noin 820 000 euron siirtymävaiheen kustannuksista sekä asetettavista tarkastusmaksuista uusien perustettavien ko. toimiyksiköiden osalta. Yksityisille palveluntuottajille muodostuu uusien sairaalayksiköiden ennakkotarkastuksesta uusi kustannus, jonka suuruus riippuu asetettavista tarkastusmaksuista. Ennakkotarkastukselle vaihtoehtoisen sertifiointimenettelyn ei voi olettaa lisäävän yksityisten tai julkisten toimijoiden kustannuksia vaihtoehdon käytön vapaaehtoisuuden vuoksi.